

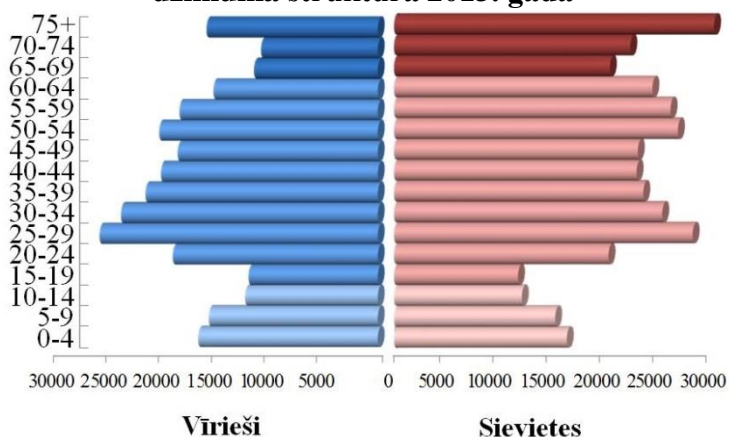
Rīgas pilsētas veselības profils

Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Rīgas pilsētā laika periodā no 2010. gada līdz 2013. gadam**. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

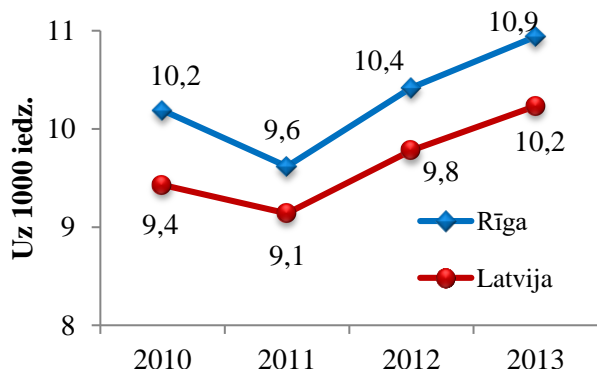
Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājas lapā www.spkc.gov.lv

Rīgas pilsētas pastāvīgo iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra 2013. gadā

Dzimstība Rīgā un vidēji LV, uz 1000 iedzīvotāju (CSP dati)

Iedzīvotāju skaits: 643 491 (2013.)

Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 32%

Iedzīvotāju blīvums: 2 117 iedzīvotāji uz km²

Iedzīvotāju dabiskā kustība: dzimuši 7040, miruši 9012, starptautiskā migrācija -1 725 cilv. (CSP dati)

Pozitīvās tendences

- ☑ Augstāka dzimstība nekā vidēji LV (2013. g. par 7%).
- ☑ Zemāka zīdaiņu mirstība nekā vidēji LV (2013.g. par 30%).
- ☑ Zemāka priekšlaicīga mirstība no SAS un ļaundabīgajiem audzējiem nekā vidēji LV (2013.g. attiecīgi par 5% un 7%).
- ☑ Zemāka mirstība no pašnāvībām nekā vidēji LV (2013.g. par 37%).
- ☑ Divas līdz trīs reizes zemāka saslimstība ar Laima slimību un ērcu encefalītu nekā vidēji LV.

Problēmas un izaicinājumi

- ☑ Augstāka saslimstība un mirstība no krūts audzēja sievietēm.
- ☑ Augstāka mirstība no kritieniem nekā vidēji LV (2013.g. par 14%).
- ☑ Augstāka mirstība no gremošanas sistēmas slimībām nekā vidēji valstī (2013.g. par 8%).
- ☑ Pieaug mirstība no gripas un pneimonijas, 2013.g. pārsniedzot vidējo rādītāju LV par 40%.
- ☑ Augstāka saslimstība ar HIV/AIDS, STI un hronisku C hepatītu.

** Visi relatīvie rādītāji par Rīgu rēķināti uz Rīgas pilsētas iedzīvotājiem.

Saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

LV – Latvija

PREDA – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs

PZMG – potenciāli zaudētie mūža gadi

STI – Seksuāli transmisīvās infekcijas

SAS – Sirds un asinsvadu sistēmas slimības

SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma

Tabulā attēloti veselību raksturojoši rādītāji **2013. gadā** Rīgas pilsētā salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums.

Vienkāršākai uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

⬆️ Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī

⬇️ Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī

○ Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī

● sarkans – negatīvs rādītājs

● zaļš – pozitīvs rādītājs

● oranžs – neitrāls rādītājs

	Rādītājs	Rīgā	Vidēji Latvijā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī	
Iedzīvotāji	1	Demogrāfiskās slodzes līmenis	577	583	○
	2	Bērnu proporcija populācijā (0-14 g.v.), %	13,8	14,6	⬇️
	3	Senioru proporcija populācijā (65+ g.v.), %	19,4	18,9	○
	4	Dzīmtība	10,9	10,2	⬆️
	5	Vidējā mēneša darba alga bruto (Ls/EUR)	629/895	550/783	⬆️
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	6	Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem	613	576	⬆️
	7	Diabēta pacientu relatīvais skaits	4167	4068	○
	8	Iedzīvotāju ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem relatīvais skaits	3661	4147	⬇️
	9	Pirmreizēji reģistrēto pacientu ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem relatīvais skaits	377	338	⬆️
	10	Pirmreizēji ārstēto narkoloģisko pacientu relatīvais skaits gada beigās*	28,1	20,5	⬆️
	11	Traumu gadījumu relatīvais skaits (stacionētie gadījumi)	555	551	○
	12	Saslimstība ar tuberkulozi	37,6	38,6	○
	13	Saslimstība ar HIV/AIDS	30/14,5	16,9/6,6	⬆️/⬆️
	14	Saslimstība ar STI	237	136	⬆️
	15	Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu	89	61	⬆️
	16	Saslimstība ar Laima slimību/ērču encefalītu	12,6/4,3	23/13	⬇️
	17	Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	0,6	1,2	⬇️
	18	Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g.v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	19,4	15,9	⬆️
	19	Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g.), %	4,3	4,5	○
	20	Ārstu relatīvais skaits	67	35	⬆️
	21	Ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	12,8	9,6	⬆️
	22	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	8,4/0,2	6,3/0,17	⬆️/⬆️

Piezīmes: 1 Darbspējas vecumu nesasnējušo un pārsniegušo personu skaits uz 1000 personām darbspējas vecumā 2013.g. sākumā; 2-3 Procentos no visiem iedzīvotājiem; 4 Uz 1000 iedzīvotāju; 5 Pavisam, bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50; 6 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 7 Uz 100 000 iedzīvotāju; 8-9 Diagnozes F00-09; F20-98 (SSK-10), uz 100 000 iedzīvotāju; 10 Diagnozes F11-16, F18-19 (SSK-10), uz 100 000 iedzīvotāju *kopš 2013.g. mainījies narkoloģisko pacientu reģistrācijas kārtība; 11 Tikai stacionētie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 12-16 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 14 Gonokoku infekcija, anogenitālā herpesvīrusu infekcija, uroģenitālā hlamidioze, sifiliss; uz 100 000 iedzīvotāju; 17-18 Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; 19 Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; 20 Ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidenti, uz 10 000 iedzīvotāju; 21 Uz 10 000 iedzīvotāju; 22 Uz 1 iedzīvotāju.

Datu avoti: 1-5 CSP; 6-11 PREDA, SPKC; 12-16 VISUMS, SPKC; 17-19 Jaundzimušo reģistrs, SPKC; 20-21 Pārskats par iestādes personālu, SPKC; 22 Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC.

		Indikators	Rīgā	Vidēji Latvijā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Mirstība	23	Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	769	813	↓
	24	Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām, vecuma grupā 0-64 gadi	149	156	○
	25	Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	301	296	○
	26	Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem, vecuma grupā 0-64 gadi	100	108	↓
	27	Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	90	90	○
	28	Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem, vecuma grupā 0-64 gadi	82	81	○
	29	Mirstība no diabēta	20,2	22,8	↓
	30	Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	56,4	52,3	↑
	31	Perinatālā mirstība	7,4	7,5	○
	32	Zīdaiņu mirstība	3,1	4,5	↓
	33	Potenciāli zaudētie mūža gadi līdz 64 g.v.	612	591	○

Piezīmes: 23-30 Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; 31 Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; 32 Uz 1000 dzīvi dzimušo; 33 Uz 10 000 iedzīvotāju vecuma grupā 0-64 gadi.

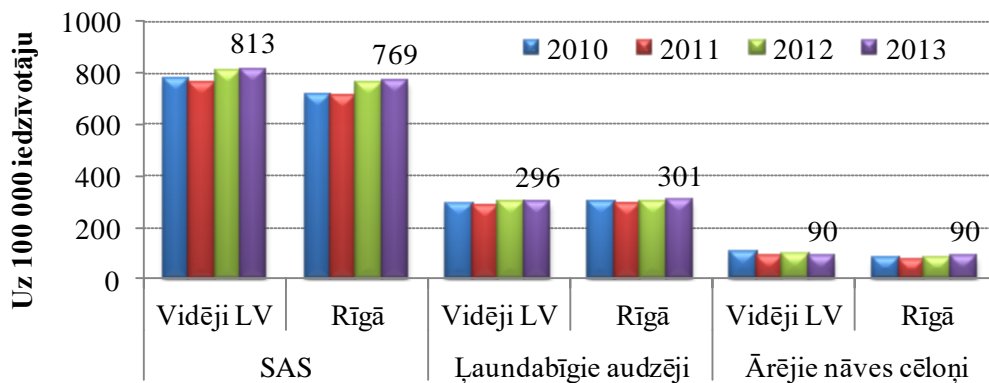
Datu avoti: 23-33 Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

Situācijas apraksts

2013. gadā Rīgā dzīvoja 643 tūkstoši iedzīvotāju, kas ir aptuveni trešā daļa visas Latvijas iedzīvotāju. **Jaundzimušo skaits** Rīgā dinamiskā pieaug, sasniedzot 7 tūkstošus jaundzimušo 2013. gadā. Rēķinot uz 1000 iedzīvotāju, dzimstība Rīgā ir par ~6% augstāka nekā vidēji valstī. **Perinatālā mirstība** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie) kopumā Rīgā ir zemāka nekā vidēji valstī, tomēr 2013.g. vērojams būtisks perinatālās mirstības pieaugums, kamēr vidēji Latvijā perinatālā mirstība samazinājusies, līdz ar to 2013.g. šie rādītāji būtiski neatšķirās. **Zīdaiņu mirstība** (līdz 1 gada vecumam) Rīgā ir zemāka nekā vidēji valstī.

Galvenie nāves cēloņi Rīgā, tāpat kā Latvijā, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2013. g. Rīgā 55% no visiem mirušajiem, vecumā līdz 64 gadiem - 33% no visiem mirušajiem), ļaundabīgie audzēji (2013. g. Rīgā 21%, vecumā līdz 64 gadiem - 22% no visiem mirušajiem) un ārējie nāves cēloņi (2013. g. Rīgā 6%, vecumā līdz 64 gadiem - 18% no visiem mirušajiem).

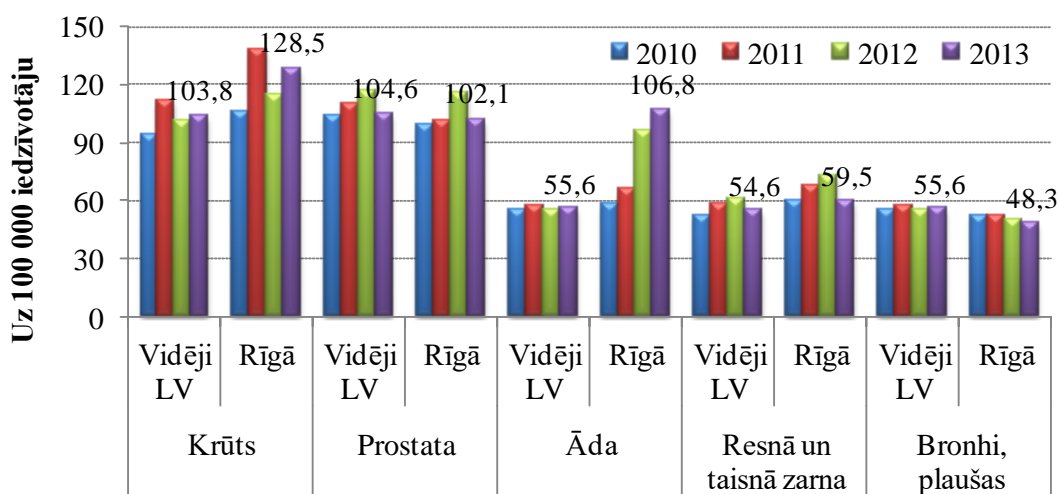
Mirstība no galvenajiem nāves cēloņiem 2010.-2013. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Četrus gadu periodā mirstība no **sirds un asinsvadu sistēmas slimībām** Rīgā pieaug, 2013.g. rādītājam daudz neatšķiroties no vidējā rādītāja valstī (skat. attēlu). Priekšlaicīga (vecumā līdz 64 gadiem) mirstība no SAS ir svārstīga, 2013. g. samazinājās.

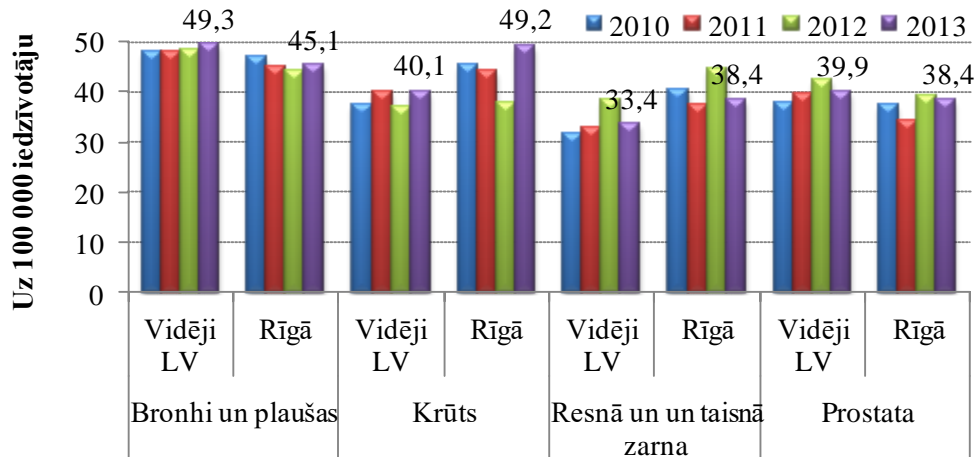
Kopējā **saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem** Rīgā ir augstāka nekā vidēji valstī, dinamiskā pieaug. To, iespējams, ietekmē diagnostikas pieejamība. Līdzīgi kā Latvijā kopumā Rīgā biežāk reģistrētas audzēju lokalizācijas ir krūts audzējs sievietēm, prostatas audzējs vīriešiem, ādas audzēji, resnās un taisnās zarnas ļaundabīgie audzēji un bronhu un plaušu audzējs. Visaugstākā saslimstība ļaundabīgo audzēju grupā Rīgā ir ar krūts audzēju, 2013. g. pārsniedzot vidējo rādītāju valstī pat par 24% (skat. attēlu). Rīgas pilsētā dinamiskā strauji pieaug diagnosticēto ādas audzēju, t.sk. melanomas, gadījumu skaits – laika periodā no 2010.g. līdz 2013.g. saslimstība pieaugusi par 85% (no 58 gad. uz 100 000 iedz. 2010.g. līdz 107 - 2013.g.), kamēr Latvijā situācija ir relatīvi nemainīga (~55 gad. uz 100 000 iedz.).

Saslimstība ar izplatītākajām ļaundabīgo audzēju lokalizācijām 2010.-2013. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

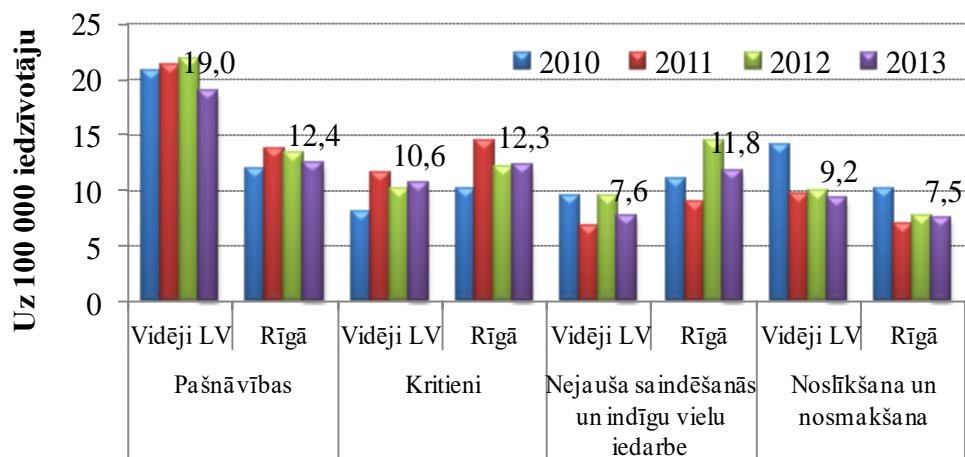
Visaugstākā **mirstība ļaundabīgo audzēju grupā** Rīgā ir no krūts audzēja sievietēm un no bronhu un plaušu audzēja. Mirstība no krūts audzēja visā periodā ir augstāka nekā vidēji Latvijā, 2013.g. sasniedzot augstāko rādītāju četru gadu periodā (skat. attēlu). Augstāki mirstības rādītāji Rīgā ir arī no resnās un taisnās zarnas ļaundabīgiem audzējiem (skat. attēlu). Arī priekšlaicīgā (līdz 64 g.v.) mirstība visaugstākā ir bronhu un plaušu ļaundabīgā audzēja grupā un krūts audzēja grupā sievietēm.

Mirstība no izplatītākajām ļaundabīgo audzēju lokalizācijām 2010.-2013. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

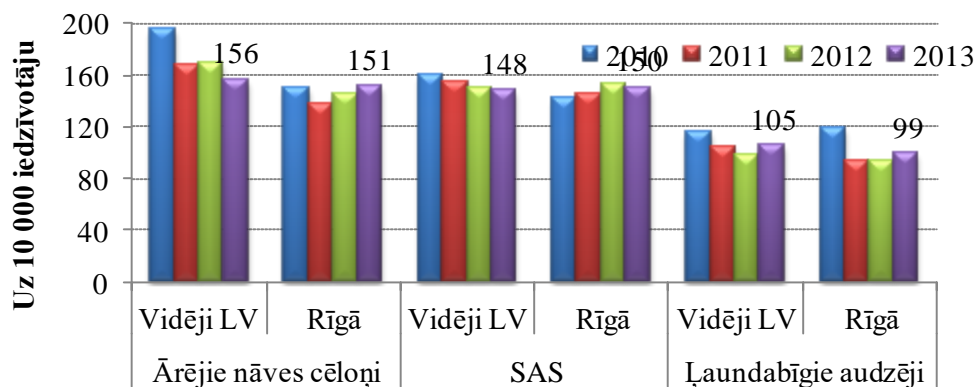
Mirstība (arī līdz 64 g.v.) no **ārējiem nāves cēloņiem** (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās) Rīgā ir līdzīga vidējam rādītājam valstī. Jāņem vērā, ka relatīvo rādītāju ietekmē katrs gadījums. Pēdējos četros gados visvairāk mirušo ir pašnāvību un kritienu dēļ. Mirstība no pašnāvībām Rīgā ir par 35% zemāka nekā vidēji Latvijā, kamēr mirstība no kritieniem Rīgā ir par 15% augstāka. Nozīmīgi ir arī tādi ārējie nāves cēloņi kā nejauša saindēšanās un indīgu vielu iedarbe, noslīkšana un nosmakšana (skat. attēlu).

Mirstība no izplatītākajiem ārējiem nāves cēloņiem 2010.-2013. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Galvenos priekšlaicīgas nāves (līdz 64 g.v.) cēloņus raksturo **potenciāli zaudētie mūža gadi (PZMG)***. Kopējais PZMG rādītājs (uz 10 000 iedzīvotāju) 2013. g. Rīgā bija nedaudz (par 3%) augstāks nekā vidēji Latvijā. Pēdējos divos gados vidējais valsts rādītājs turpina mazināties, savukārt Rīgā tas nedaudz pieaug. 2013.g. Rīgā visvairāk mūža gadu tika zaudēti ārējo nāves cēloņu un sirds un asinsvadu sistēmas slimību dēļ (skat. attēlu).

Potenciāli zaudētie mūža gadi galveno cēloņu dēļ 2010.-2013. gadā, uz 10 000 iedzīvotāju

Gremošanas sistēmas slimības Rīgā sastāda ap 4% no visiem nāves cēloņiem. Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām Rīgā ir augstāka (par ~8%) nekā vidēji Latvijā. Nozīmīgākie nāves cēloņi gremošanas sistēmas slimību grupā ir aknu fibroze un ciroze, kā arī alkohola izraisītas aknu slimības.

Mirstība no **gripas un pneimonijas** Latvijā pieaug, līdzīga situācija ir vērojama Rīgas pilsētā – ja 2010.g. tika reģistrēti 110 nāves gadījumi, tad 2013.g. – jau 202 nāves gadījumi. Mirstība no gripas un pneimonijas Rīgā ir augstāka nekā vidēji LV, 2013.g. pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 40%, sasniedzot 31,4 gad. uz 100 000 iedz.

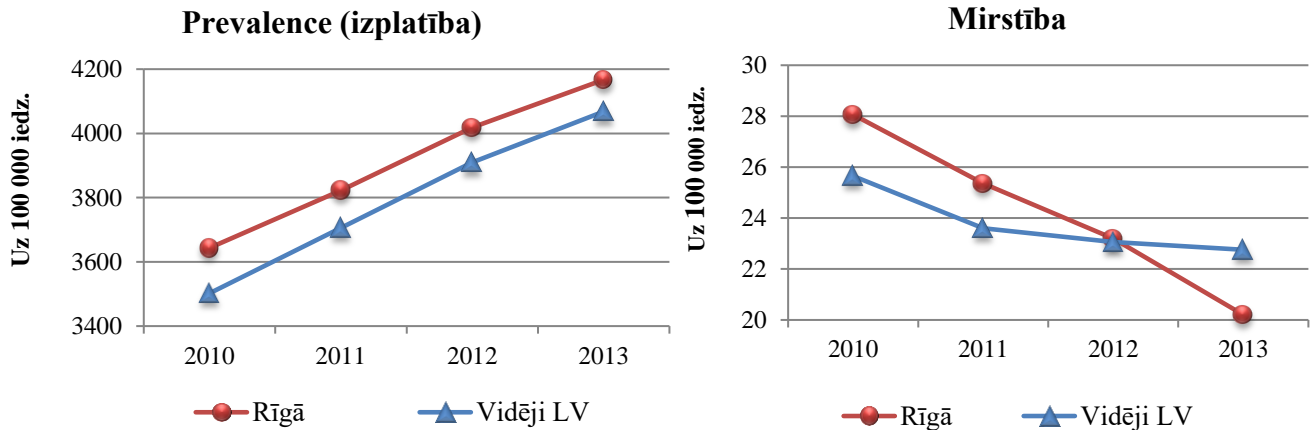
Reģistrēto **traumu** gadījumu relatīvais skaits Rīgā ir līdzīgs kā vidēji valstī.

*Potenciāli zaudētie mūža gadi (PZMG) ir rādītājs, kas raksturo zaudēto gadu skaitu, kurus cilvēks būtu nodzīvojis līdz noteiktam vecumam, ja nebūtu nomiris negadījumā vai kādas slimības dēļ.

Ik gadu Rīgā tiek reģistrēti divi tūkstoši jaunu saslimšanas gadījumu ar **cukura diabētu**. 2013.g. relatīvais jauno saslimšanas gadījumu skaits bija 334 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, kas daudz neatšķiras no situācijas vidēji valstī. Kopējais cukura diabēta pacientu skaits Rīgā 2013. g. pieaudzis līdz 26810 (jeb 4167 uz 100 000 iedzīvotāju), kas nedaudz pārsniedz valsts vidējo izplatības rādītāju. Rīgā mirstība no cukura diabēta dinamikā samazinās, 2013.gadā pazeminoties zem vidējā Latvijas rādītāja (attiecīgi 20,2 un 22,8 uz 100 000 iedz.) (skat. attēlu).

Cukura diabēta prevalence un mirstība Rīgā un vidēji Latvijā 2010.-2013. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Saslimstība ar **HIV** un **AIDS** Rīgā ir daudz augstāka nekā vidēji Latvijā, pārsniedzot vidējo rādītāju 2-3 reizes. Mirstība no HIV infekcijas Rīgā ir augstāka nekā vidēji Latvijā, kas skaidrojams ar lielu inficēto personu īpatsvaru. 2013.g. mirušo skaits Rīgā no HIV infekcijas sasniedza 74 gadījumus jeb 11,5 uz 100 000 iedzīvotāju (LV 5,5 gad. uz 100 00 iedz.).

Saslimstība ar **STI** Rīgā pēdējos četros gados ir pieaugusi, 2013.g. sasniedzot 237 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 136 gad. uz 100 000 iedz.), galvenokārt uz uroģenitālās hlamidiozes rēķina, kas saistāms ar uzlabotu šīs infekcijas diagnostiku. Rīgā reģistrēta arī augstāka saslimstība ar gonokoku infekciju un sifilisu.

Saslimstība ar **hronisku C hepatītu** (jaunatklāti gadījumi) Rīgā ir augsta, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par ~40%.

Saslimstība ar **Laima slimību** un **ērču encefalītu** Rīgā ir svārstīga, zemāka nekā vidēji Latvijā.

Rīgā pirmreizēji reģistrētās saslimstības ar **psihiskiem un uzvedības traucējumiem** rādītājs dinamikā pieaug, 2013.gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 12%. Arī uzskaitē esošo pacientu ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem relatīvais skaits četrus gadu periodā ir pieaudzis, tomēr saglabājas zemāks (par 12%) nekā vidēji valstī.

Pirmreizēji reģistrēto **narkoloģisko pacientu** relatīvais skaits Rīgā ir lielāks nekā vidēji Latvijā (2013. g. par 38%).

Ārstu relatīvais skaits (uz 10 000 iedzīvotāju) Rīgā ir daudz lielāks nekā vidēji Latvijā – 2013.g. Rīgā bija 67 ārsti uz 10 000 iedzīvotāju, kamēr vidēji Latvijā – 35. Arī ģimenes ārstu un internistu skaits Rīgā ir lielāks nekā vidēji Latvijā (attiecīgi 12,8 un 9,6 ārsti uz 10 000 iedzīvotāju).

Gan vidēji Latvijā, gan Rīgā 2013.g. samazinājies **ambulatoro apmeklējumu skaits** uz 1 iedzīvotāju (raksturo veselības aprūpes pieejamību). Tomēr salīdzinoši gan ambulatoro apmeklējumu, gan mājas vizīšu relatīvais skaits Rīgā ir būtiski augstāks nekā vidēji valstī.